

HAMK

Hämeen ammatti-
korkeakoulu

REGIONAL
UNIVERSITY
NETWORK

EUROPEAN UNIVERSITY

Onko Amiksessa tukea tänään ja tulevaisuudessa?

Päivi Pynnönen
Simo Uusinoka

Hämeen
ammattillinen
opettajakorkeakoulu

OKKA –säätiön webinaari
24.9.2024

Opiskelijan tukemisen historialla pitkät perinteet

- Aistivammaisten auttamisesta 1800 -luvulta osallisuuden mahdollistumiseen 2000 – luvulla.
- Tautiluokituksesta toimintakykyyn.

- Ammatillisessa koulutuksessa tuen tavoitteena ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseen.

- Tavoitteena myös tukea opiskelijan kehitystä tasapainoisiksi ja sivistyneiksi yhteiskunnan jäseniksi.

Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017)

Opiskelijoilla on oikeus saada **opetusta ja ohjausta, joka tukee heidän oppimistaan ja hyvinvointiaan.**

Laki velvoittaa oppilaitoksia **tarjoamaan erityistä tukea niille opiskelijoille, jotka sitä tarvitsevat.**

Laki korostaa myös **yhteistyön merkitystä työ- ja elinkeinoelämän kanssa, jotta opiskelijoille voidaan tarjota mahdollisimman monipuolisia ja käytännönläheisiä oppimismahdollisuuksia.**

Teemme jo tänään oppimisen tuen historiaa ja tulevaisuutta...

Koulutuksenjärjestäjät ja **opettajat** ovat avainasemassa luodessaan tulevaisuuden oppimisen tukea:

Millaista monimuotoista yhteiskuntaa rakennamme?

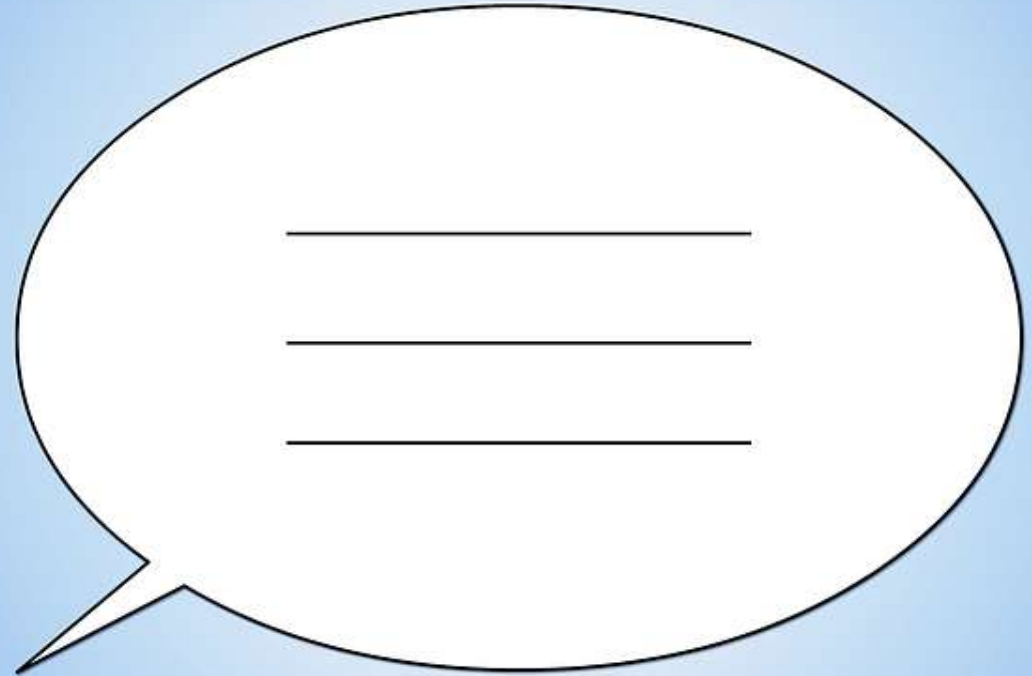
Millä mittareilla arvioimme koulutuksen vaikuttavuutta?

Miten tuemme yksilön omien vahvuuksien löytämistä, tavoitteiden saavuttamista?

Millaisilla arvoilla ja käsitteillä maailmaa rakennamme?

Semanttinen kylläisyys

Ilmiö, jossa sana tai lause
menettää merkityksensä tai
vaikuttavuutensa toistuvan
käytön seurauksena.

Mitä tuen eri käsitteet tarkoittavat meille arvoissa ja arjessa?

- SYRJÄYTUNYT - SYRJÄYTETTY
- INKLUUSIO - OSALLISUUS
- KOULUPUDOKAS - KOULUKIELTEINEN
- Miten kieli ja mieli yhdistyvät?

ADHD ja positiiviset piirteet

Piirre

Pulmia yksityiskohtiin keskittymisessä

Vaikeuksia ylläpitää tarkkaavaisuutta

Ei seuraa ohjeita

Impulsiivinen käyttäytyminen

Vaikeaa arvioida oman toiminnan seurauksia

Puhuu paljon

Positiivinen Piirre

Hahmottaa laajempia kokonaisuuksia

Siirtyy sujuvasti tehtävästä toiseen

Luo omat toimintamallit. On toimelias ja luova.

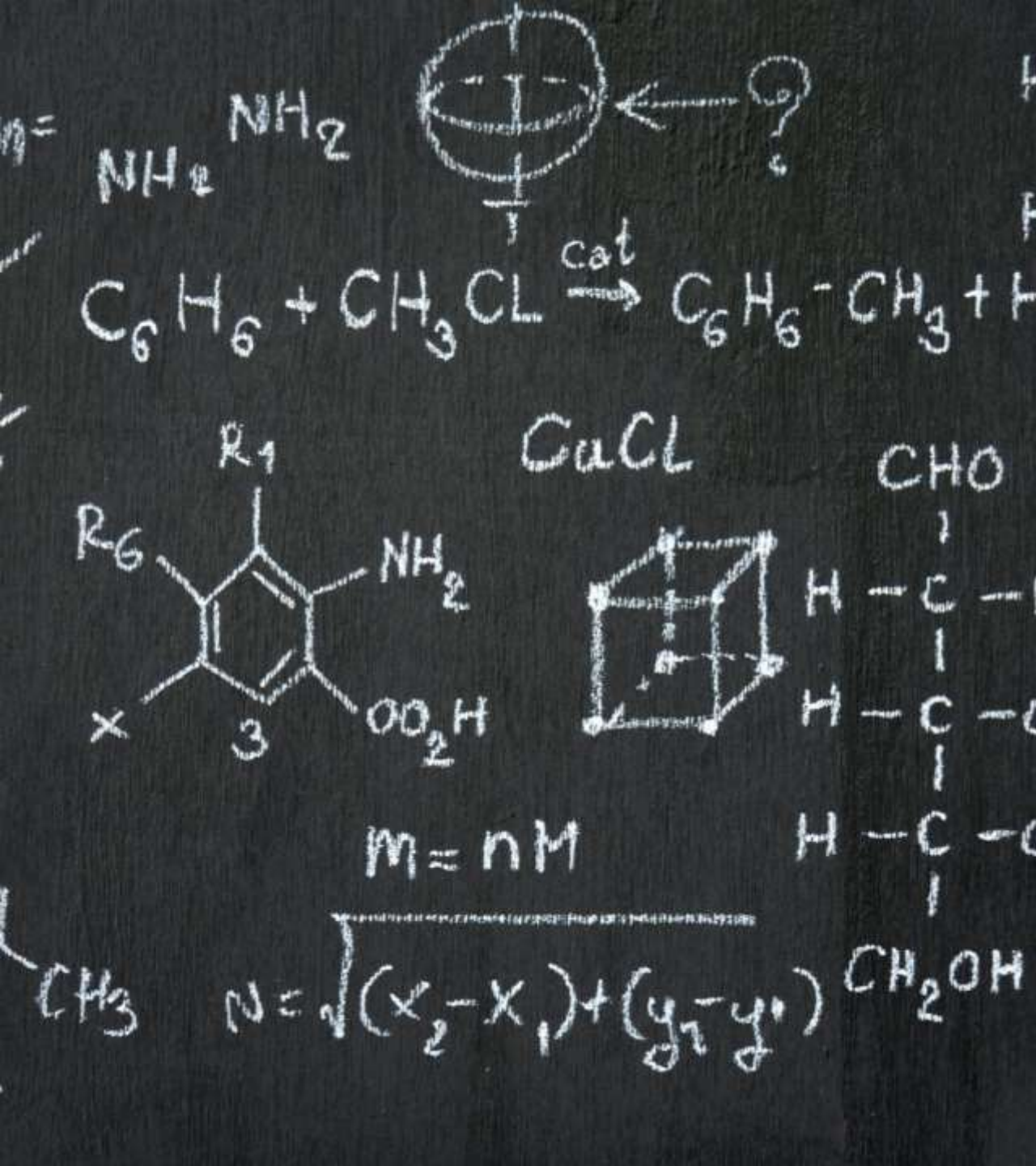
Nopea oivaltamaan

Halukas ottamaan riskejä, ei pelkää muutoksia.

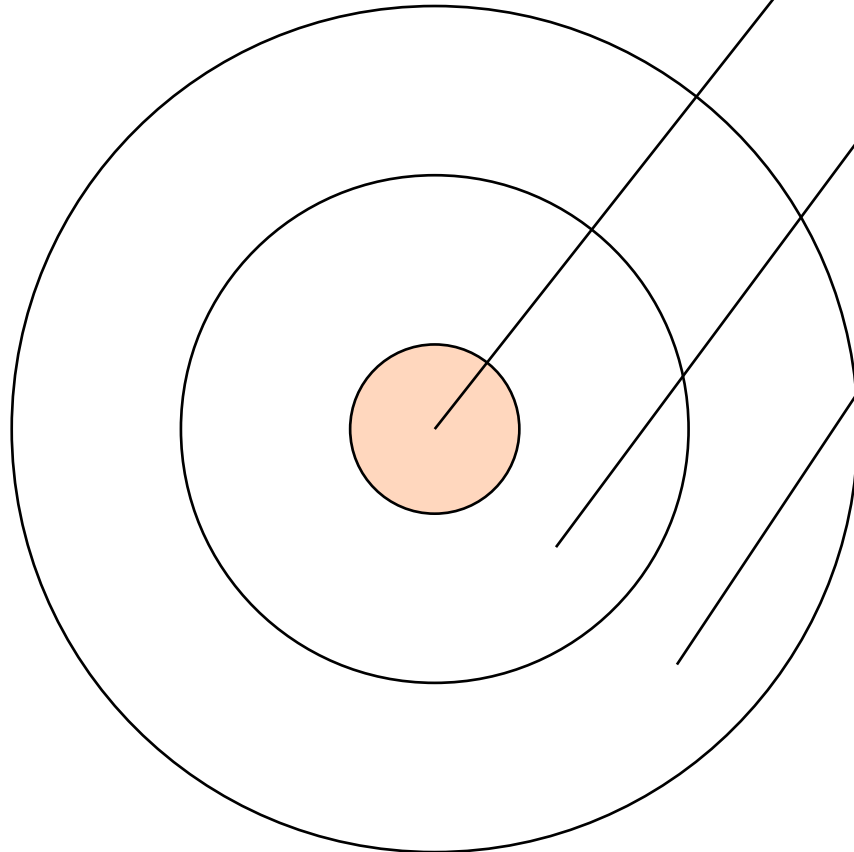
Nauttii esiintymisestä ja on erinomainen puhuja.

Suomi tarvitsee kaikki kädet.

- Toiselle asteelle siirtyvien ikäluokkien määrä tulee olemaan nykyistä suurempi aina vuoteen 2030 asti,...
-kääntyy voimakkaaseen laskuun siten, että vuonna 2040 se on vain noin 83 prosenttia nykyisestä tasosta

Hyvä koulutus

Subjekttiivinen lähtökohta

(Opiskelijoiden “vapaus” olla osa maailmaa ja sen kanssa)

Sosiaalinen lähtökohta

(Koulutuksen kautta rakentuu tietynlainen kuva kulttuurista, perinteistä ja käytänteistä)

Pätevöitymisen lähtökohta

(Koulutus tuottaa opiskelijoille tietoja, taitoja ja ymmärrystä, jota tarvitaan työelämässä ja jatko-opinnoissa)

Gert Biesta, 2010; 2020

Amis ja uusliberalismi

- Koulutuksen järjestäjät kilpailevat vapaasti järjestämänsä koulutuksen laadulla, hyvillä opettajilla, kilpailukykyisillä oppimisympäristöillä ja houkuttelevilla työelämäyhteyksillä.
- Vapaaseen markkinatalouteen perustuva uusliberalistinen politiikka voi hiipiä koulutukseen ilman, että tasa-arvoisuutta heikentäviä uudistuksia suuremmin vastustetaan.
- Tuottaako laatua? Hyvää? Haittaa? Eriarvoistavia rakenteita? Kilpailukeskeisyyttä? Suorituspainotteisuuden?
- Miten tukea tuloksellisuudessa vahvemmin yhteistyötä? Kestävää kehitystä? Osallisuutta? Hyvinvointia?

Tehokkuus ja tuki

- Toteuttavatko amikset liian voimakkaasti itseohjautuvuutta painottavaa opiskelua?
- Ovatko amisten henkilökohtaistamisen prosessit ja opinnot täysipainoisia ja tuettuja kaikille ja kaikkialla?
- Muodostuuko koulupäivistä ja -viikkoista pirstaleisia?
- Tarvitseeko nuori yhteisön tukea ja yhdessä oppimista, tukea valinnoilleen ja opintojen edistymiselle?.
- Mahdollistuuko amiksessa aikuisen läsnäolo ja muodostuuko amiksesta turvallinen opiskeluyhteisö?

Kuka amiksen jälkeen jatkaa korkeakouluun?

- Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajataustaiset sekä vammaiset ja toimintarajoitteiset opiskelijat ovat aliedustettuina korkeakoulutuksessa. ’
- Vierasta kieltä äidinkielenään puhuvien korkeakoulututkinnon suorittaneiden työllistyminen Suomeen on heikompaa kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien opiskelijoiden
- .Korkeakoulujen toimintatavoilla ja käytännöillä voidaan vaikuttaa aliedustettujen ryhmien mahdollisuuksiin päästä korkeakoulutukseen ja heidän menestymiseensä opinnoissa.

Oppimisen tuen heikkoudet

- Lainsäädännön isot ja nopeat muutokset => Mahdollistuuko muutos ennen seuraavaa uutta muutosta?
- Koulutuksenjärjestäjän itsenäisyys tuen järjestämisessä => Miten vapautta ja vastuuta käytetään?
- Arjessa tuen kirjaaminen tärkeää, miten tuki arjen käytännöissä?
- Onko erityinen tuki erillistä tukea? Miten tuki toteutuu ammatillisissa tutkinnon osissa ja/tai yhteisissä tutkinnon osissa?

Oppimisen tuen vahvuudet

- **Kaikkien oikeus oppimiseen, koulutuksessa koko ikäluokka.**
- **Monialaisuus ja yhteistyö tuen toteuttamisessa, sitä tukeva lainsäädäntö.**
- **Yksilöllä on arvo.**
- **Opettajat korkeasti koulutettuja.**

**Ammatillisia
erityisopettajia
vuodesta 1977**

Ammatillisen erityisopettajan toimintaympäristöjä

(Mäkinen ja Eskola 2020)

Erityisen tuen tehtävät ammatillisessa oppilaitoksessa

- erilaisia nimikkeitä

- ammatilliset perustutkinnot
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot
- TUVA-koulutus

Vaativan erityisen tuen tehtävät ammatillisessa erityisoppilaitoksessa tai rajatun tehtävän oppilaitoksessa

- erityisopettaja
- TELMA-koulutus
- TUVA -koulutus
- ammatilliset perustutkinnot
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot

Erityisen tuen tehtävät ammattikorkeakoulussa - erilaisia nimikkeitä

Vapaa sivistystyö – kansanopistot
Opistovuosi oppivelvollisille – koulutus sekä muut koulutukset

Lukio

Työelämä

Muu

Oppilaitoksissa, työpaikoilla, verkossa, vankilassa....

Nimikkeet

- **Ammatillisissa erityisoppilaitoksissa** työskentelevät ilmoittivat tehtävänimikkeekseen **ammattillinen erityisopettaja tai erityisopettaja**.
- **Yleisissä ammattioppilaitoksissa** työskentelevät ilmoittivat tyypillisimmin tehtävänimikkeekseen **ERVA tai lehtori**.
- **Kaikkiaan vastaajilla oli 25 eri nimikettä!**

n. 40 % erityisopettajan kelpoisuuden omaavista vastaajista toimi erityisopetuksen tehtävissä (KARVI 2021)

Minkä erityisopettajat kokevat muuttuneen työssään (erityisopettajaksi valmistumisen jälkeen)

- **Oppilaitoksen ulkoinen ja sisäinen yhteistyö** kuin myös opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden huomioimisen koetaan jatkuvasti lisääntyvän ammatillisten erityisopettajien työssä.

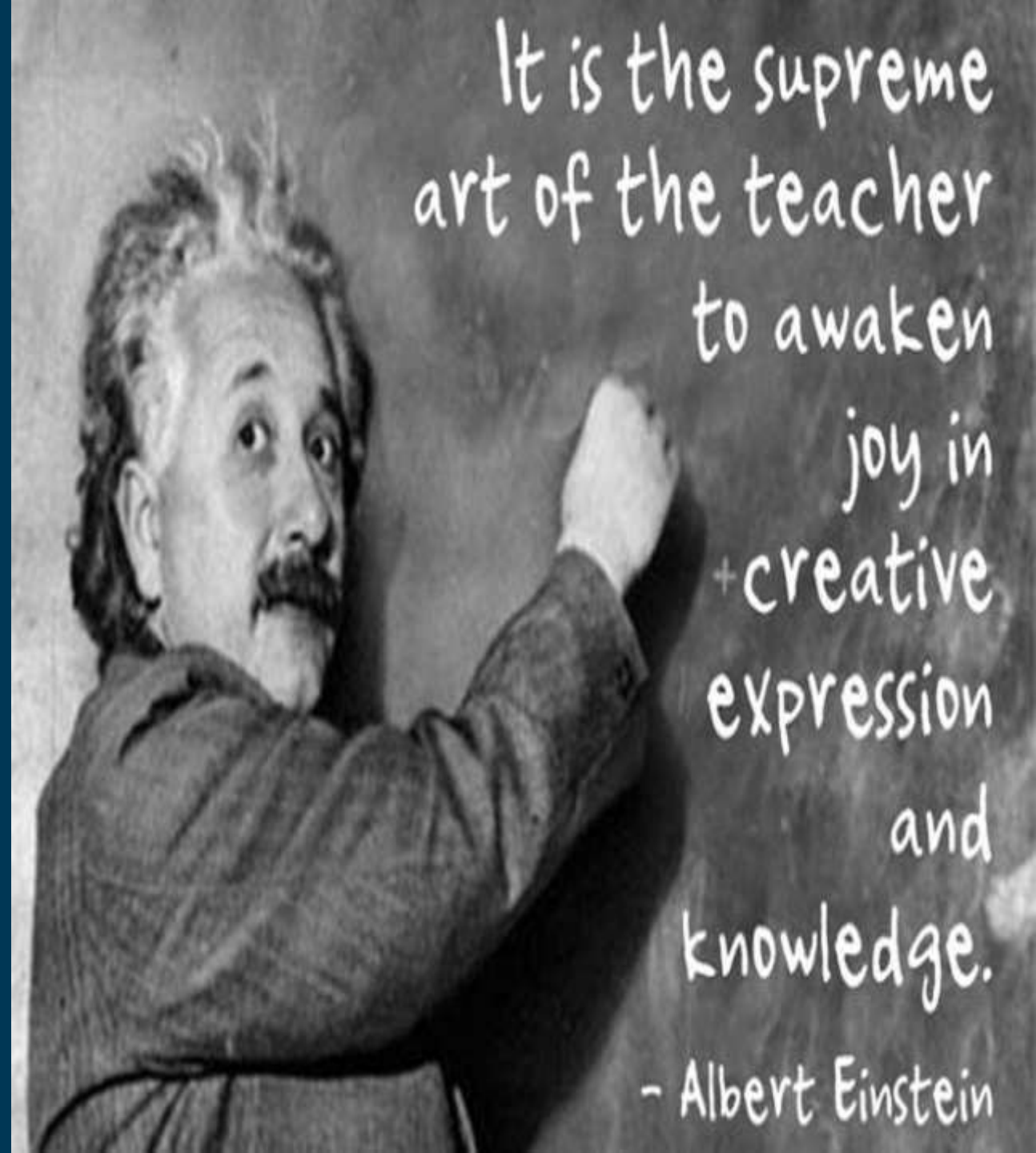
Tulokset voinee kiteyttää:

- **yksilöllisyys lähestymistapana** ammatillisessa koulutuksessa **edelleen vahvistuu**,
- mutta yksilöllisten oppimisprosessien toteutus tapahtuu enenevässä määrin niin, että **erityisopettajien rooli niissä painottuu nykyisin enemmän niiden suunniteluun yhteistyössä** oppilaitoksen sisällä ja ulkoisissa verkostoissa
- ja niitä **toteuttaa laajempi joukko toimijoita** kuin vain erityisopettajat.

Jaetun asiantuntijuuden merkitystä ja erityisopettajien konsultatiivista roolia tulee vahvistaa. (Karvi 2021)

Ammatilliset opettajat ajattelevat:

- Oppilaitoksissa eri tukimuotoja vaihtelevasti saatavilla
- Tukiopetusta tarjolla vaihtelevasti tai ei ollenkaan
- Erityisopettajan tuen ulkopuolelle jää merkittävä osa opiskelijoista
- Vaativan erityisen tuen tarve on suuri
- Lähiopetus vähentynyt – hallinnollinen työ lisääntynyt

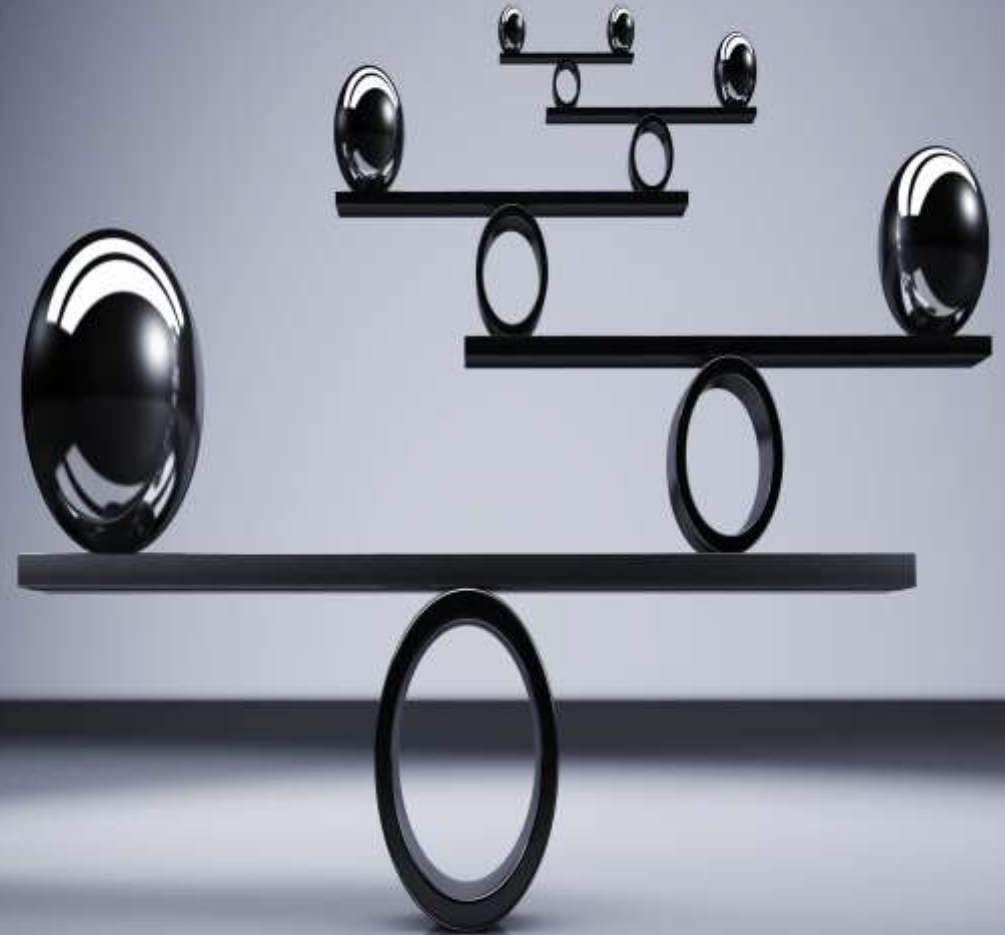

It is the supreme
art of the teacher
to awaken
joy in
+ creative
expression
and
knowledge.
- Albert Einstein

KARVI

(Eriyisen tuen arviointi 2021)

- Tuen tarpeet lisääntyneet
- Mielenterveyden kysymykset
- Onko erityisellä tuella pysytytty vastaamaan tuen tarpeisiin?
- Vaativan erityisen tuen tarve lisääntynyt
- Tukea ammatillisissa tutkinnon osissa lisättävä
- Varhainen, joustava, ennakoiva – matalan kynnyksen tuki

Opiskelijat toivovat

(Verkkoavoriihi 2023)

- Yksilöllisiä joustoja ja tukijärjestelyjä
- Mahdollisuutta erityiseen tukeen ja erityisopetukseen
- Toimintaa pienemmissä ryhmissä
- Kannustusta
- Tukiopetusta

-
- Enemmän tunteja open kanssa
 - Lähiopetusta
 - Pienmmät ryhmät
 - Enemmän erkkaoopen tukea
 - Lisää S2-opetusta
 - Tukea perustaitoihin ja elämänthallintaan

Tulevaisuus ja tukiopetus

Pääpaino olisi
ennaltaehkäisevässä
tukiopetuksessa.

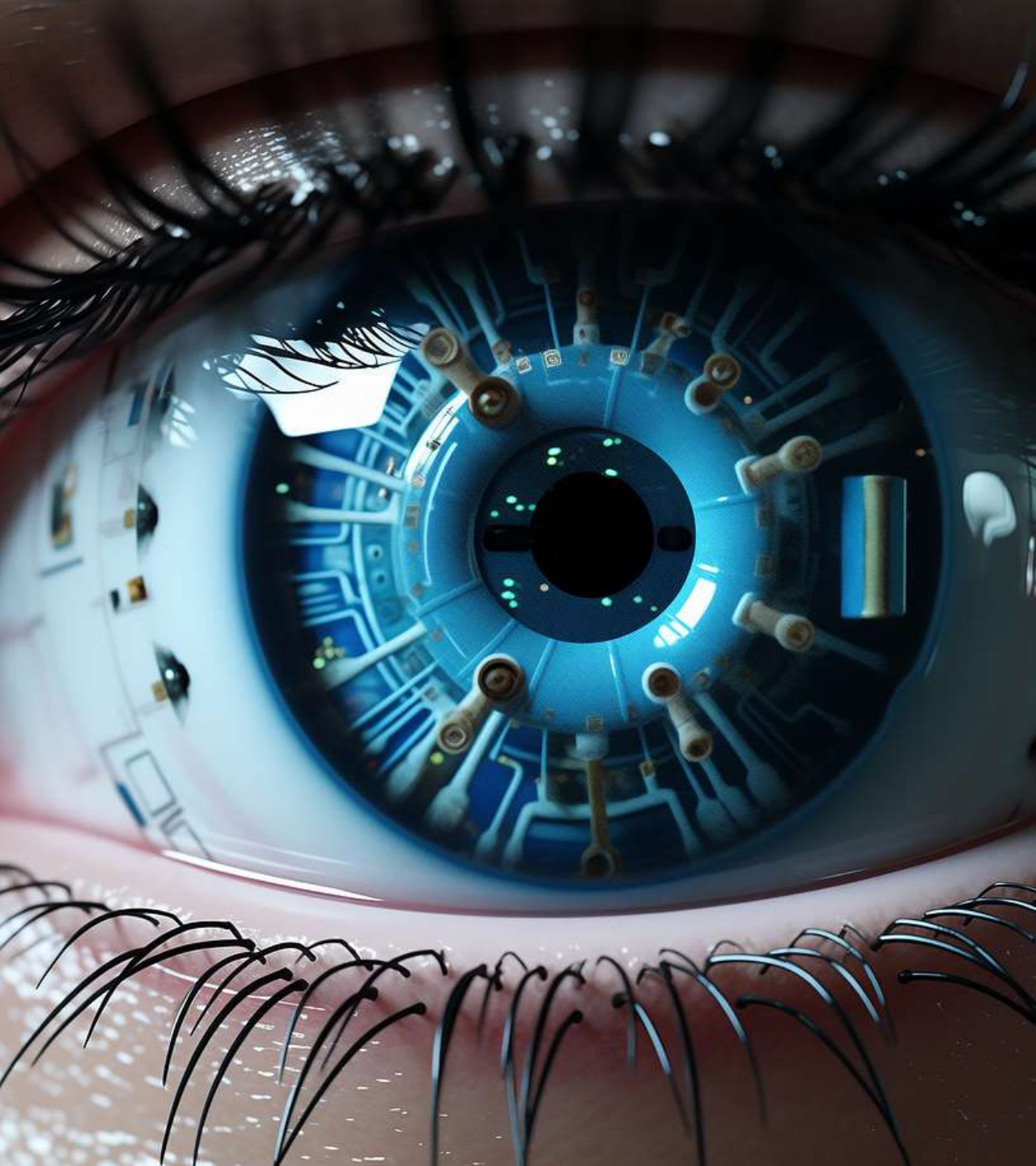
Toteutettaisiin matalan
kynnyksen tukena ja

Tulisi olla opiskelijoille
saatavissa riittävästi ja
oikea-aikaisesti

Edistäisi opiskelijoiden
osaamista, osaamisen
osoittamista näytöissä,
valmistumista...

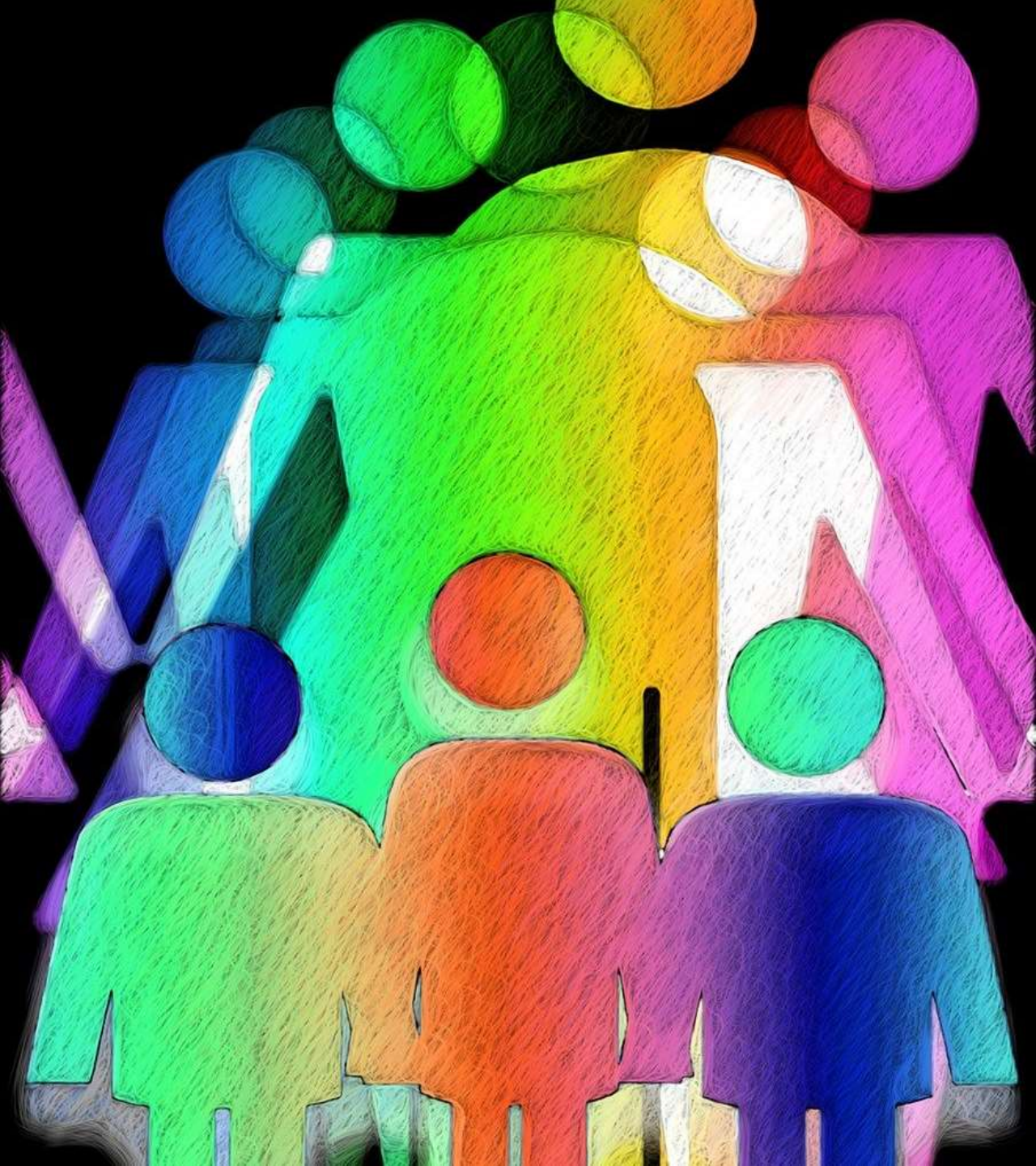
työllistymistä ja jatko-
opintoihin siirtymistä...

sekä hyvinvointia

Tuen uhat

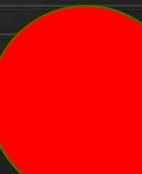
1. Tunnistetaanko, mikä on olennaista oppimisen tukemisessa? Pystytäänkö pitämään kiinni keskeisistä asioista?
2. Miten yhteiskunnallinen polarisaatio vaikuttaa oppimisen tukeen ja ammatilliseen koulutukseen?
3. Millainen on opettajuuden arvostus tulevaisuudessa? Onko opettaja haluttu ammatti?
4. Millä taitotasolla opettajien osaamiset? Millaiset mahdollisuudet jatkuvaan oppimiseen oman työn ohella?

Tuen mahdollisuudet

- Yhteiskunta tunnustaa ja tunnistaa erilaisuuden.
- Osallisuus ja yhdenvertainen yhteiskunta.
- Monimuotoinen työelämä, täsmäosaajinen työllistyminen.
- Innostuneita ammattilaisia opettajiksi
- Kansainvälinen yhteistyö
- Ammatillisen koulutuksen tutkimuksen monipuolistaminen, lisää myös erityisen tuen osalta.

**“Erottua kuin punainen nenä”,
vaikka nenä on osa kasvoja, ei se,
että on osa jotakin tarkoita aina
osallisuutta.**

Haluammeko onnellisuutta ja osallisuutta?

- Huomioitassa yksilön tarpeet, osallisuus voi tapahtua itsestään.
- Osallisuus, olla aidosti osa yhteisöä, ei vain sen jäsen.
- Saatamme saavuttaa sitä tänään silloin tällöin, jatkuvaa se ei ole...
- ... mutta se on ideologia, jota on tavoiteltava tänään ja tulevisuudessa!

GIVE governance for inclusive vocational excellence give

Hanke (GIVE), rakentaa eurooppalaisessa yhteistyössä inklusiivista ammatillista koulutusta. GIVE-hankkeen tavoitteena on rakentaa eurooppalaista huippuosaamista, jonka keskiössä on innovatiivinen ammatillinen koulutus ja heikommassa asemassa olevan yksilön inklusio.

1.10.2024 INCLUDING TO BE EXCELLENT

Liity mukaan ainutlaatuihin hybridikonferenssiin, jossa keskitytään inklusiiviseen huippuosaamiseen! Tämä tapahtuma kokoaa yhteen asiantuntijoita, instituutioita ja vaikuttajia keskustelemaan ja jakamaan näkemyksiä siitä, miten voimme yhdessä saavuttaa ja edistää inklusiivista huippuosaamista. **Ilmoittaudu nyt ja varmista paikkasi!**

31.10.2024 GIVE-aamukahvit teamsissa

Kiinnostaako sinua inklusio ammatillisessa koulutuksessa? HAMKin GIVE-tiimi järjestää GIVE-aamukahvit, jossa kerromme hyvistä käytänteistä, mitä kaikkea olemme tehneet neljän hankevuoden aikana ja mitä tulevaisuus tuo tullessaan, kun hanke päättyy. Lisätietoja ja liittymislinkki ilmestyy syyskuun aikana HAMKin nettisivuille. **Tulethan kuulolle!**

Skannaamalla tämän QR-koodin, pysyt ajantasalla GIVEssä meneillään olevista asioista. Lähetämme mm. tietoa ajankohtaisista asioista ja uusimmat uutiskirjeet.

Kiitos!

Hämeen ammattikorkeakoulu

www.hamk.fi